

KNJIGA PRVA
~
DINA

Početak je pravi čas da se najpomnije povede računa o tome da sve bude u ravnoteži i pravilno uređeno. To znaju sve sestre reda benegseritkinja. Na početku proučavanja života Muad'Diba potrebno je da ga najpre smestite u njegovo vreme: rođen je 57. godine vladavine padišaha Šadama IV. Takođe je neophodno pobrinuti se za to da ga postavite na pravo mesto: na planetu Arakis. Neka vas ne dovede u zabunu činjenica da je on rođen na Kaladanu, gde je živio sve do svoje petnaeste godine. Arakis, planeta poznata kao Dina, njegov je pravi dom.

Priručnik o Muad'Dibu, princeza Irulan

NEDELJU DANA PRE NO ŠTO SU KRENULI NA ARAKIS, u jeku završnih priprema, zbog kojih su svi već gotovo pomahnitali, jedna smežurana starica došla je u posetu majci dečaka Pola.

Noć je bila topla, a dvorac Kaladan, drevna hrpa kamenja koja je služila kao dom porodici Atreida čitavih dvadeset šest pokolenja, odisao je, kao i uvek pre promene vremena, svežinom od koje podilazi jeza.

Staricu su uveli na jedna bočna vrata i proveli nadsvođenim prolazom do Polove sobe, gde joj je bilo dopušteno da za trenutak osmotri dečaka koji je ležao u postelji.

U prigušenom sjaju suspenzorske svetiljke obešene sasvim blizu poda probuđeni dečak ugledao je na vratima svoje sobe krupnu žensku priliku kako stoji korak ispred njegove majke. Starica je predstavljala utvarnu senku – s kosom nalik isprepletenoj, zamršenoj paučini, plaštom koji je obavijao tamno obličje i očima poput dva blistava dragulja.

„Nije li odveć sitan za svoje godine, Džesika?“, upita starica. Glas joj je bio siktav i praskav, zvučao je kao raštimovani baliset.

Polova majka uzvratila svojim blagim kontraaltom: „Atreidi su poznati po tome što kasno počinju da rastu, Vaša svetosti.“

„Čula sam to, čula sam to“, prosikta starica. „Pa ipak, njemu je već petnaest godina.“

„Da, Vaša svetosti.“

„Budan je i sluša nas“, reče starica. „Prepredeni mali lupež.“ Zakikotala se. „Ali kraljevićima je potrebna prepredenost. A ako je stvarno Kvizac Haderah... onda...“

U senci svoje postelje, Pol je škiljio kroz trepavice. Staričine promućurne oči, poput ptičjih, kao da su se širile i svetlucale netremice ga posmatrajući.

„Spavaj spokojno, ti prepredeni mali lupežu“, reče starica. „Sutra će ti trebati sve umeće kojim raspolažeš da se susretneš s mojim gom džabarom.“

Poguravši dečakovu majku, ona izađe i prilično bučno zalupi vratima.

Pol je ostao da leži budan, pitajući se: *Šta je gom džabar?*

Od svih neobičnosti koje dolaze s promenama, starica je predstavljala najčudniju pojavu koju je video.

Vaša svetosti.

Tu je, zatim, bio način na koji je ona po imenu oslovila njegovu majku, kao da razgovara sa običnom služavkom, a ne s jednom benegeseritskom gospom, vojvodinom naložnicom i majkom naslednika.

Da li gom džabar predstavlja nešto u vezi sa Arakisom što moram da saznam pre no što odemo tamo?, pitao se.

Nemo je izgovarao njene čudne reči: „*Gom džabar... Kvizac Haderah...*“

Čekalo ga je previše toga što je valjalo naučiti. Arakis će se sigurno toliko razlikovati od Kaladana da se Polu vrtelo u glavi od svega novog što je učio. *Arakis – Dina – pustinjska planeta...*

Tufir Havat, starešina ubica u službi njegovog oca, objasnio mu je jednom prilikom: njihovi smrtni neprijatelji Harkoneni nalaze se na Arakisu već osamdeset godina, drže planetu kao kvazifeudalni posed zahvaljujući ugovoru s Kompanijom CHOAM koji se odnosi na eksploataciju gerijatrijskog začina melanža. Harkoneni sada moraju da se povuku i da ustupe mesto kući Atreida, koja će preuzeti planetu kao pravi feudalni posed – deluje kao pobeda vojvode Leta. Doduše, dodao je Havat, takva slika krije najveću opasnost, budući da vojvoda Leto uživa popularnost među Velikim kućama Landsrada.

„Popularan čovek izaziva ljubomoru moćnih“, rekao je Havat.

Arakis – Dina – pustinjska planeta...

Pol je utonuo u san i usnio arakisku pećinu – svuda oko njega vrzmale su se utihle prilike ljudi u prigušenoj svetlosti svetlokugli. Sve je delovalo svečano i činilo mu se kao da je u katedrali dok je osluškivao slabašan zvuk – kap-kap-kap – vode. Još dok je sanjao, Pol je znao da će se svega sećati kad se probudi. Uvek se sećao snova koji su predstavljali predskazanja.

San se rasplinu.

Pol se probudi osećajući u toplini postelje kako razmišlja... razmišlja. Ovaj svet dvorca Kaladana, lišen igre i društva njegovih vršnjaka, možda i nije zavređivao tugu prilikom rastanka. Doktor Ju, njegov učitelj, nagovestio mu je da se na Arakisu ne poštuje striktno *fofreluški* sistem kasti. Na planeti, na rubu

pustinje, živeli su i ljudi kojima nije komandovao nikakav *kaid* niti *bašar*: bili su to Slobodnjaci, neuhvatljivi poput peščanih kovitlaca, koji nisu popisani čak ni u Carskim spiskovima.

Arakis – Dina – pustinjska planeta...

Osetivši kako ga obuzima napetost, Pol odlučio da primeni jednu od umno-telesnih vežbi kojima ga je majka naučila. Tri brza udara izazvala su reakcije: utonuo je u stanje oslobođene svesti... usredsredivši svest... proširivši aortu... izbegavajući nefokusirane sprege svesti... Izabralo da se bude svestan... da obožavana krv brzo poplavi preopterećena područja... *Hrana-bezbednost-sloboda ne stižu se pukim nagonom...* Svest životinje ne ide dalje od datog trenutka, niti rađa pomisao da lovina može biti istrebljena... životinja uništava, ne stvara... zadovoljstva životinja ne uzdižu se iznad nivoa oseta i izbegavaju spoznaju... čoveku je neophodna razgranata mreža odnosa kroz koje će posmatrati univerzum... Izabralo da budeš svestan, to je tvoja mreža... telesna celovitost proističe iz toka krvi i nervnih signala koji su u skladu s najdubljim ćelijskim potrebama... sve stvari/ćelije/bića prolazni su... težiti za neprolaznim unutrašnjim tokom...

Iznova i iznova, nauk se ponavljao u Polovoj oslobođenoj svesti.

Kad je žuta svetlost praskozorja dodirnula prozorski sims Polove sobe, on ju je osetio kroz zatvorene očne kapke. Otvorivši oči, najpre je ugledao ukrašene grede tavanice svoje sobe, a zatim je začuo vrevu novog dana u zamku.

Vrata prostorije se otvoriše i njegova majka proviri unutra, s kosom poput tamne bronzne vezanom crnom trakom na vrhu glave – lice joj nije odavalo nikakvo osećanje, a zelene oči gledale su ga ozbiljno.

„Probudio si se“, reče ona. „Jesi li dobro spavao?“

„Jesam.“

Zagledao se u njenu visoku priliku, primetivši napetost u njenim ramenima dok mu je birala odeću iz ormana. Drugima bi promakao taj tanušni grč, ali ona ga je uputila u benegeseritski metod – u preciznost promatranja. Okrenula se, držeći u ruci jedan polusvećan sako s crvenom krestom atreidskog sokola iznad džepa na grudima.

„Brzo se obuci“, reče ona. „Časna majka čeka.“

„Sanjao sam je jednom“, kaza Pol. „Ko je ona?“

„Bila mi je učiteljica u školi reda benegeseritkinja. Sada je careva istinozorka. Pole...“, reče oklevajući. „Moraš joj ispričati o svojim snovima.“

„Hoću. Jesmo li zbog nje dobili Arakis?“

„Nismo *dobili* Arakis.“ Džesika otrese prašinu s pantalona i okači ih zajedno sa sakoom na postolje uz krevet. „Nemoj dozvoliti da te časna majka čeka.“

Pol sede u postelji i obgrli kolena. „Šta je to gom džabar?“

Ponovo mu je veština stečena od majke omogućila da opazi njeno gotovo neprimetno oklevanje, nekontrolisan titraj nerva koji je protumačio kao strah.

Džesika priđe prozoru, širom razmaknu zavese i pogleda preko rečnih voćnjaka prema planini Sijubi. „Ubrzo ćeš saznati sve o gom džabaru“, reče ona.

Čuo je strah u njenom glasu i to ga je začudilo.

Džesika mu se obrati, ne okrenuvši se: „Časna majka te čeka u mojoj jutarnjoj sobi. Molim te, požuri.“

Časna majka Gajus Helen Mohijam sedela je na tapaciranoj stolici i posmatrala majku i sina kako se približavaju. Prozori oko nje gledali su na južnu okuku reke i zelene oranice porodičnog poseda Atreida, ali časna majka se nije obazirala na pogled. Jutros je osećala kako je pritiska breme godina, što ju je uvek prilično razdraživalo. Za to je krivila putovanje kosmosom i veze s gnusnim Svemirskim esnafom i njegovim tajnama. Ali ovo poslanstvo je zahtevalo ličnu pažnju jedne vidovite benegeseritkinje. Čak ni padišahova istinozbornica nije mogla da se ogлуši kad red pozove.

Prokleta Džesika!, pomisli časna majka. Kamo sreće da nam je rodila devojčicu, kao što joj je bilo naređeno!

Džesika se zaustavi na tri koraka od stolice, kratko se nakloni, blago prešavši levom rukom duž nabora suknje. Pol kratko pognu glavu na način koji ga je naučio njegov učitelj plesa – za slučaj kad nisi siguran koji je status sagovornika.

Tananost Polovog pozdrava nije promakla časnoj majci. Reče: „Dečak je oprezan, Džesika.“

Džesika spusti ruku na Polovo rame i blago ga steže. Na tren je strah prostrujao iz njenog dlana. Onda je ponovo ovladala sobom. „Tako smo ga vaspitali, Vaša svetosti.“

Čega se boji?, pitao se Pol.

Starica odmeri Pola geštaltovskim pogledom: lice ovalno kao Džesikino, ali s jakim kostima... kosa veoma crna na vojvodu, ali s veđama dede po majci, čije se ime nije smelo pominjati; nos tanak i prezriv, a zelene oči prodorne, baš kao kod starog vojvode, dečakovog dede po ocu, koji je mrtav.

Taj čovek je cenio moć junaštva – čak i u smrti, pomisli časna majka.

„Vaspitanje je jedno“, reče ona, „a sirov materijal drugo. Videćemo.“ Stare oči prostreliše Džesiku. „Ostavi nas nasamo. Nalažem ti da upražnjavaš meditaciju spokoja.“

Džesika spusti ruku s Polovog ramena. „Vaša svetosti, ja...“

„Džesika, znaš da se ovo mora obaviti.“

Pol začuđeno podiže pogled prema majci.

Džesika se uspravi: „Da... naravno.“

Pol osmotri časnu majku. Ljubaznost i majčino očigledno strahopoštovanje prema starici nalagali su oprez. Pa ipak, osetio je kako ga obuzimaju bes i briga zbog straha koji je zračio iz majke.

„Pole“, Džesika duboko uzdahnu, „test kome ćeš sada biti podvrgnut... veoma mi je važan.“

„Test?“ Zagledao se u nju.

„Ne zaboravi da si ti sin vojvode“, reče Džesika. Zatim se okrenu i izađe iz prostorije uz oštro šuštanje suknje. Vrata se čvrsto zatvoriše za njom.

Zauzdavajući bes, Pol upravi pogled prema starici. „Zar se tako otpušta gospa Džesika, kao da je najobičnija sluškinja?“

Osmeh zatitra u uglovima smežuranih starih usana. „Gospa Džesika je *bila* moja služavka, momče, i to punih četrnaest godina u školi.“ Ona klimnu glavom. „I to dobra služavka. A sada *hodi* ovamo!“

Naredba ga ošinu kao bič. Pol je poslušao pre no što je to i shvatio. *Koristi „glas“*, pomisli on. Zaustavio se na njen znak i ostao da joj stoji uz kolena.

„Vidiš li ovo?“, upita ga ona. Iz nabora haljine ona izvadi zelenu metalnu kocku osnove petnaest centimetara. Kad ju je okrenula, Pol primeti da je s jedne strane otvorena – crna i neobično zastrašujuća. Svetlost nije bila kadra da proдре u tu otvorenu tamu.

„Stavi desnu šaku u kutiju“, reče starica.

Pola prože strah i stade da uzmiče, ali starica reče: „Tako, dakle, slušaš majku?“

Pogledao je u njene oči nalik ptičjim.

Lagano, ne mogavši da se usprotivi prisili koju je osećao, Pol zavuče šaku u kutiju. U prvi mah iskusio je studen dok mu je tama obavijala šaku, a zatim mu prsti dodirnuše glatki metal i on u njima oseti bockanje kao da su sasvim utruli.

Na staričinom licu pojavio se izraz grabljivice. Ona odvoji desnu ruku od kutije i približi je Polovom vratu. Dečak opazi odsjaj metala i počе da se okreće.

„Ne mrdaj!“, uzviknu ona.

Opet se koristi „glasom“! Ponovo je usmerio pažnju na njeno lice.

„Držim ti gom džabar tik uz vrat“, reče ona. „Gom džabar, svemoćni neprijatelj. To je igla u čijem se vrhu nalazi kap otrova. Ne, ne! Ne uzmiči, inače ćeš smesta iskusiti dejstvo otrova.“

Pol je pokušao da proguta pljuvačku, ali mu se grlo sasvim osušilo. Nije mogao da odvoji pogled od izboranog starog lica blistavih očiju i bledih desni oko srebrnih, metalnih zuba koji su se caklili dok je starica govorila.

„Vojvodin sin *mora* da bude upućen u otrove“, reče ona. „Takva su danas vremena, je l' da? Maski, koji ti se može staviti u piće. Aumas, koji ide u hranu. Brzi otrovi, spori otrovi – i svi između. A sada evo i jednog novog: gom džabar. On ubija jedino životinje.“

Ponos nadvlada strah u Polu. „Usuđuješ se da tvrdiš kako je vojvodin sin životinja?“, upita on.

„Recimo da mislim da bi mogao biti ljudsko biće“, odgovori ona. „Miruj! Upozoravam te da ništa ne pokušavaš. Ja jesam stara, ali ruka mi je još dovoljno brza da ti zabodem iglu u vrat pre no što mi se izmigoljiš.“

„Ko si ti?“, prošaputa on. „Čime si prevarila moju majku da nas ostavi nasamo? Jesi li jedna od Harkonena?“

„Harkonena? Bože sačuvaj, ne! A sad budi miran.“ Sparušeni prsti dodirnuše mu vrat i on oseti neodoljiv nagon da uzmakne.

„Odlično“, reče ona. „Prošao si prvi test. Evo šta će dalje biti: ako izvučeš ruku iz kutije, smesta ćeš umreti. To je jedino pravilo. Drži šaku unutra i živećeš. Izvuci je i umrećeš.“

Pol duboko udahnu kako bi umirio drhtanje. „Ako viknem, sluge će se smesta stvoriti ovde, a onda ćeš *ti* umreti.“

„Sluge neće proći pored tvoje majke, koja čuva stražu pred vratima. Budi siguran u to. Tvoja majka je preživela ovaj test. Sada je na tebe red. Trebalo bi da budeš počastvovan. Veoma retko ga primenjujemo na muškoj deci.“

Radoznalost je malo ublažila strah u Polu. Čuo je istinu u staričinom glasu, u to nije sumnjao. Ako mu majka stvarno čuva stražu... ako je ovo odista test... A šta god da je bilo posredi, sada mu nije bilo uzmarka, sputavala ga je ona igla koja mu je stajala uz vrat: gom džabar. Setio se odgovora iz Litanije protiv straha, jednog od obreda benegeseritkinja kojem ga je majka naučila.

Ne smem se bojati. Strah je ubica uma. Strah je mala smrt koja sve satire. Suočiću se sa svojim strahom. Dopustiću mu da prođe preko mene i kroz mene. A kad bude minuo, upraviću svoje unutrašnje oko da osmotrim tragove koje je ostavio. Ali na stazi kojom je strah prošao neće biti ničega. Ostaću samo ja.

Osetivši kako mu se pribranost vratila, on reče: „Pređimo na stvar, matora.“

„Matora?!“, odbrusi ona. „Hrabar si, ne može se poreći. Dobro, da te vidimo, gospodičiću.“ Ona se povi napred i priguši glas gotovo do šapata. „Osetićeš bol u šaci koju držiš u kutiji. Bol. Ali pazi! Izvučeš li šaku, smesta ću ti zabiti gom džabar u vrat – ta smrt je brza poput pada dželatove sekire. Izvučeš li šaku, gom džabar će ti presuditi. Je li ti jasno?“

„Šta je u kutiji?“

„Bol.“

Osetio je kako mu prsti sve više trnu i čvrsto je stisnuo usne. *Kako ovo može da bude test?*, upitao se. Trnci su se pretvorili u svrab.

Starica reče: „Čuo si za životinje koje odgrizu sebi šapu samo da bi umakle iz zamke? To je trik kojim se služe jedino zveri. Čovek bi ostao u zamci, podneo bol i napravio se mrtav – kako bi ubio onoga ko mu je postavio stupicu i tako odagnao pretnju po svoju vrstu.“

Svrab se polako pretočio u osećaj blagog pečenja. „Zašto ovo radiš?“, upita on. „Da odredim da li si ljudsko biće. Čuti.“

Pol stisnu levu šaku u pesnicu kad se pečenje pojačalo u drugoj ruci. Lagano se pojačavalo: postajalo je sve vrelije, vrelije... i vrelije. Osetio je kako mu se nokti slobodne ruke zarivaju u dlan. Pokušao je da promrda i olabavi prste šake koja ga je pekla, ali nije uspeo.

„Peče me“, prošaputa on.

„Tišina!“

Bol poče da mu se penje uz ruku. Na čelo mu navreše graške znoja. Svaki delić tela mu je urlao da izvuče ruku iz plamene jame... ali... gom džabar. Ne okrećući glavu, pokušao je da sasvim iskosi oči kako bi video užasnu iglu koja mu je stajala tik uz vrat. Osetio je da mu se disanje ubrzalo, da mu fali vazduh, pokušao je da ga smiri, ali nije uspeo.

Bol!

Ničeg više nije bio svestan osim šake zaronjene u agoniju i oronulog lica, tik uz njegovo, koje ga je netremice posmatralo.

Usne su mu se toliko osušile da ih je jedva razdvojio.

Peče! Peče!

Učinilo mu se da jasno oseća kako mu se koža ugljeniše na šaci zahvaćenoj nenasnim plamenom, kako mu meso cvrči i otpada, sve dok nisu preostale samo nagorele kosti.

Prestalo je!

Kao da je neko okrenuo nekakav prekidač, bol je najednom minuo.

Pol oseti kako mu desna ruka drhti i kako se sav kupa u znoju.

„Dosta“, promrmlja starica. „Kul vahad! Nijedno žensko dete nije toliko izdržalo. Biće da sam želela da ne uspeš.“ Ona se zaveli u stolici, povukavši gom džabar s dečakovog vrata. „Izvuci ruku iz kutije, mladi čoveče, i pogledaj je.“

On zauzda bolno drhtanje i zagleda se u tamnu prazninu gde ruka kao da mu je ostala vlastitom voljom. Sećanje na bol sputavalo je svaku kretnju. Razum mu je govorio da će iz kutije izvući ugljenisani patrljak.

„Izvuci je!“, dreknu ona.

On trgnu šaku iz kutije i zabezeknuto se zagleda u nju. Nije joj nedostajala nijedna dlačica. Na koži se nije video ni najmanji ožiljak. Dečak podiže ruku, okrenu je, promrda prste.

„Osećaj bola stvoren nervnom indukcijom“, reče ona. „Ne možemo tek tako sakatiti potencijalna ljudska bića. Mnogi bi sve dali za tajnu ove kutije.“ Vratila ju je u nabore haljine.

„Ali bol...“, reče on.

„Bol“, prezrivo ponovi ona. „Ljudsko biće kadro je da suzbije svaki nervni signal u telu.“

Pol oseti bol u levoj ruci, razmaknu zgrčene prste i ugleda četiri krvava ožiljka na mestima gde su mu se nokti urezali u dlan. Spustivši ruku uz bok, on pogleda staricu. „Ovo si uradila i mojoj majci?“

„Da li si ikada prosejavao pesak?“, upita ga ona.

Neobičnost njenog odgovora gurnu ga u više nivoa svesti: *prosejavanje peska*. Klimnuo je glavom.

„Mi benegeseritkinje prosejavamo čovečanstvo da bismo pronašle ljudska bića.“

On podiže desnu ruku i voljno prizva iz sećanja osećaj bola. „I ovo vam je jedini kriterijum: bol?“

„Posmatrala sam te dok te je bolelo, momče. Bol je samo središte testa. Majka ti je sigurno pričala o našim načinima posmatranja. Prepoznajem znake naše obuke na tebi. Naš test se sastoji iz izazivanja krize, a zatim posmatranja.“

Čuvši potvrdu u njenom glasu, reče: „Istina je!“

Ona se zagleda u njega. *Oseća istinu! Da li je on onaj koga tražimo? Da li je stvarno on taj?* Prigušila je uzbuđenje u sebi, podsetivši se: *Nada zamagluje posmatranje*.

„Znaš kada ljudi veruju u ono što kažu“, reče ona.

„Znam.“

Alikvotni tonovi stečeni veštinom testiranom nebrojeno puta odzvanjali su mu u glasu. Ona ih je jasno čula, te reče: „Možda i jesi Kvizac Haderah. Sedi ovde uz moje noge, mali brate.“

„Više volim da stojim.“

„Tvoja majka mi je nekad sedela uz noge.“

„Ja nisam moja majka.“

„Ti nas pomalo mrziš, zar ne?“ Ona podiže pogled prema vratima i pozva: „Džesika!“

Vrata se naglo otvoriše i na njima se pojavi Džesika. Njen prekoran pogled se ublaži kada ugleda Pola. Na usnama joj se pojavi slab osmeh.

„Džesika, da li si ikada prestala da me mrziš?“, upita starica.

„Ja vas i volim i mrzim“, uzvratila Džesika. „Mržnja potiče od bola koji nikad ne smem da zaboravim. A ljubav..“

„Samo osnovne činjenice“, reče starica, ali glas joj je bio blag. „Možeš ući sada, ali nemoj da govoriš. Zatvori vrata i vodi računa da nas niko ne prekida.“

Džesika zakorači u sobu, zatvori vrata i osloni se leđima o njih. *Sin mi je živ*, pomisli ona. *Sin mi je živ i... ljudsko je biće. Znala sam to... ali... živ je. Sada i ja mogu da nastavim da živim.* Osećala je čvrstinu i materijalnost vrata na leđima. Sve u prostoriji neposredno joj je i snažno delovalo na čula.

Sin mi je živ.

Pol pogleda majku. *Rekla je istinu.* Želeo je da ode odatle i da u samoći porazmisli o iskustvu koje je doživio, ali nije mogao da napusti prostoriju bez dozvole. Starica je stekla moć nad njim. *One su kazale istinu.* Majka mu je već prošla kroz ovaj test. Mora da je imao neku strahovitu svrhu... bol i strah bili su nesnosni. Shvatao je šta je zastrašujuća svrha. Ona te goni uprkos svim preprekama. Predstavljala je potrebu samu po sebi. Pol je osetio da je zaražen nekom zastrašujućom svrhom. Ali još nije znao šta je ona.

„Jednog dana, mladiću“, reče starica, „možda ćeš i ti ovako stajati pred vratima. Za to je potrebna hrabrost.“

Pol pogleda ruku u kojoj je iskusio bol, a zatim se ponovo zagleda u časnu majku. Zvuk njenog glasa razlikovao se sad od svih ostalih koje je ikada čuo. Reči su joj bile britke. Osećao je da bi na svako pitanje koje bi joj postavio dobio odgovor koji bi ga izdigao iz telesnog sveta u nešto više.

„Zbog čega preduzimate testove kojima tražite ljudska bića?“, upita on.

„Da bismo vas oslobodili.“

„Oslobodili?“

„Jednom u prošlosti ljudi su prepustili razmišljanje mašinama s nadom da će ih to osloboditi. Ali taj čin je samo omogućio drugim ljudima s mašinama da ih porobe.“

„Ne napravi takvu mašinu koja bi nalikovala umu čovekovu“, Pol izrecitova.

„Tako kažu Batlerijski džihad i Oranžna katolička Biblija“, reče ona. „Ali ono što OK Biblija stvarno treba da kaže jeste: 'Ne napravi takvu mašinu koja bi predstavljala falsifikat uma *ljudskog bića*.' Jesi li proučavao mentata u vašoj službi?“

„Učio sam *uz* Tufira Havata.“

„Velika buna oduzela nam je štaku“, reče ona. „Nagnala je ljudske umove da se razvijaju. Osnovane su škole za obuku nadarenih *ljudskih bića*.“

„Škole koje je uspostavio red benegeseritkinja?“

Ona klimnu glavom. „Od drevnih škola preživele su samo dve glavne: Bene Geserit i Svemirski esnaf. Esnaf je, tako mi mislimo, gotovo sasvim usredsređen na čistu matematiku. Benegeseritkinje obavljaju drugu funkciju.“

„Politika“, reče on.

„Kul vahad!“, uzviknu starica uputivši oštar pogled Džesiki.

„Ja mu ništa nisam rekla, Vaša svetosti“, uzvratila Džesika.

Časna majka ponovo upravi pažnju na Pola. „Došao si do ispravnog zaključka na osnovu izuzetno škratih naznaka“, reče ona. „Da, posredi je politika. Prvobitnom školom benegeseritkinja upravljale su one koje su uviđale potrebu kontinuiteta ljudskih odnosa. Bilo im je jasno da je takav kontinuitet nemoguć bez razdvajanja ljudskog soja od životinjskog – za potrebe uzgajanja.“

Staričine reči najednom su izgubile u Polovim ušima onu osobenu oštrinu. Osetio je uvredu prema onome što mu je majka nazivala njegovim *nagonom za ispravnošću*. Nije bila stvar u tome što ga je časna majka lagala. Ona je očigledno verovala u ono što je kazala. Bilo je to nešto dublje, nešto što je bilo u vezi s njegovom strahovitom svrhom.

On reče: „Ali majka mi je rekla da mnoge štice benegeseritkinja ne znaju svoje poreklo.“

„Genetske linije nalaze se pomno zabeležene u našim registrima“, uzvratila ona. „Tvoja majka zna da je ona ili potomak benegeseritkinja ili da je njeno stablo samo po sebi prihvatljivo.“

„Zašto onda ne može da zna ko su joj roditelji?“

„Neke znaju... Mnoge ne. Mogle smo, na primer, da poželimo da je sparimo s nekim bliskim rođakom kako bismo istakle neku genetsku crtu. Postoji mnoštvo razloga.“

Pol ponovo oseti uvredu na račun ispravnosti i reče: „Dosta ste uzele na sebe“

Časna majka ga ispitivački pogleda, zapitavši se: *Čujem li to kritiku u njegovom glasu?* „Nosimo teško breme“, reče ona.

Pol je osećao kako u njemu sve više jenjava šok izazvan testom. On upravi ispitivački pogled u staricu i reče: „Rekli ste da sam ja možda Kvizac Haderah. Šta je to? Gom džabar u ljudskom obliku?“

„Pole“, umeša se Džesika. „Ne smeš da razgovaraš tim tonom sa...“

„Ja ću se pobrinuti za to, Džesika“, reče starica. „Momče, da li si čuo za drogu koju koriste istinozborke?“

„Koristite je za povećanje sposobnosti da otkrijete neistinu“, reče on. „Majka mi je kazala.“

„Da li si ikada video trans istine?“

Odmahnuo je glavom. „Nisam.“

„Ta droga je opasna“, reče ona, „ali omogućava uvid u stvari. Kad se istinozorka nalazi pod dejstvom droge, može da dokuči mnoga mesta u svom sećanju – u sećanju svog tela. Zavirujemo tako u mnoge puteve prošlosti... ali samo ženske puteve.“ U glasu joj se pojavila primesa tuge. „Ipak, postoji mesto koje nijedna istinozorka ne može da vidi. Ono nas odbija, muči. Rečeno je da će se jednog dana pojaviti muškarac koji će pronaći svoje unutarnje oko u nadarenosti što je stvarna droga. On će biti kadar da zaviri tamo gde mi ne možemo – kako u ženske, tako i u muške prošlosti.“

„To je vaš Kvizac Haderah?“

„Da, onaj koji može biti na mnogo mesta odjednom: Kvizac Haderah. Mnogi muškarci su kušali drogu... nebrojeni, ali nijedan nije uspeo.“

„Pokušali su i nije im pošlo za rukom? Nijednom?“

„O, ne.“ Ona zatrese glavom. „Pokušali su i umrli su.“